

Den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite
Møte fredag den 28. mars 1958 kl. 9.

Møtet ble ledet av nestformannen, R ø i s e l a n d .

D a g s o r d e n : *Utenriksminister Lange redegjør for Genève-konferansen om havets folkerett.*

Til stede var: Borten, Kjøs, Langhelle, Nordahl, Offerdal, Erling Petersen, Røiseland, Wikborg, Oscar Torp, Dahl, Hareide, Hegna, Paul Ingebretsen, Ingvaldsen, Hønsvald og Vatnaland.

Av Regjeringens medlemmer var følgende til stede: Utenriksminister Lange og fiskeriminister Lysø.

Dessuten ble – etter anmodning av utenriksministeren – følgende embetsmenn fra Utenriksdepartementet gitt adgang til møtet: Byråsjef Heiberg og sekretærene Motzfeldt og Eskeland.

Formannen: Eg gjev med ein gong ordet til utanriksministeren.

Utenriksminister Lange: Når jeg har måttet be om dette møtet trass i at Stortinget arbeider under så hardt press, er det fordi forhandlingene på sjørettskonferansen i Genève vil komme inn i et nokså kritisk stadium mens Stortinget er på ferie, så dette var den eneste sjanse til å få en reaksjon fra denne komite.

Som det vil huskes, fikk den norske delegasjon i det som er hovedspørsmålet på konferansen, nemlig sjøterritoriets bredde, den instruks at den skulle tilstrebe et kompromiss som satte skille mellom grensen for fiskeriformål og territorialgrensen i egentligste forstand – altså den grense som man hevder under en krigstilstand – og at man skulle tilstrebe et kompromiss som satte skille mellom grensen for fiskeriformål og territorialgrensen i egentligste forstand – altså den grense som man hevder under en krigstilstand – og at man skulle tilstrebe et kompromiss som satte en maksimalgrense på 12 sjømil for det man kunne kreve som nasjonalt fiskeriområde.

Nå er situasjonen på konferansen den at der foreligger to forslag som begge går ut på en 12 mils grense. Det ene er et indisk forslag som går ut på en 12 mils grense for alle formål, altså en territorial – og fiskerigrense på 12 mil. Det annet forslag er satt fram av Canada, og går ut på en maksimalgrense på 12 mil for fiskeriformål. Men det er koblet sammen med en maksimalgrense for territorialfarvannet på 3 mil, og det er det nye moment som er kommet inn i debatten, at det ser ut som om den eneste sjanse til at der kan bli flertall for en maksimal fiskerigrense på 12 mil, er at der også blir flertall for å begrense bredden av selve territorialfarvannet til 3 mil.

Det kanadiske forslag støttes av Amerikas Forente Stater, mens derimot Frankrike og England er imot det, fordi de er imot en så stor bredde av

fiskerifarvannet som 12 mil. Det ser ut som om den danske delegasjon og den islandske vil gå med på det kanadiske forslaget. Den svenske delegasjon har ennå ikke gitt til kjenne noe klart standpunkt, men vår delegasjon har inntrykk av at også den beveger seg i retning av det kanadiske forslag. Den har riktignok hvilende et forslag om en generell territorialgrense på 6 mil, men den overveier å trekke det forslaget tilbake og gå over på det kanadiske.

Vår delegasjon spør da om den kan få instruks til å gi sin tilslutning til det kanadiske forslag. Det måtte da forutsette at hvis der ble enighet om dette, og en konvensjon med dette innhold ble ratifisert av de ledende sjøfartsnasjoner, måtte vi for vår del ved lov endre vår hevdvunne 4 mils grense til en 3 mils grense. Det er det spørsmålet som i virkeligheten er kjernen i det hele, og grunnen til at jeg har bedt om dette møte med utenrikskomiteen.

De samme hensyn som gjaldt da vi sist drøftet denne saken, gjelder også nå, og de tilsier at vi bør tilstrebe å få internasjonalt anerkjent en maksimal fiskerigrense på 12 nautiske mil. Hvis vi *ikke* får noe resultat på konferansen – og det er meget som tyder på at det kan bli endskapen på det hele, - at den går fra hverandre med uforrettet sak – vil nemlig ikke bare en rekke av de nasjoner ved hvis kyster vi driver havfiske, gå til å proklamere 12 mil, men vi må regne med at de latin-amerikanske landene vil gå til å proklamere langt bredere fiskerifarvann. Tre av dem har allerede proklamert 200 mils sjøgrense, og det berører i aller høyeste grad våre hvalfangstinteresser. Våre kystfiskerier er jo, som vi alle vet, stemt for at vi selv skal gå til å utvide vår fiskerigrense til 12 mil – der foreligger jo en lang rekke resolusjoner fra deres organisasjoner om det – men både våre havfiskere og våre kystfiskere er for så vidt interessert i at man i hvert fall ikke får *bredere* fiskerifarvann enn 12 mil. Våre skipsfarts- og luftfartsinteresser tilsier et smalest mulig territorialfarvann internasjonalt sett, så fra deres synspunkt ville en 3 mils grense for territorialfarvannet bare være en vinning.

Nå er spørsmålet: Vil norske aktuelle næringsinteresser eller norske forsvarsinteresser lide noen skade hvis vi skulle gå til å endre vår hevdvunne 4 mils grense til en 3 mils grense? Det jeg har sagt, skulle alt tyde på at våre næringsinteresser ikke blir berørt så lenge vi har adgang til å hevde et bredere farvann for fiskeriformål enn for territorialformål ellers. I virkeligheten har vi under de to krigene i dette århundre, hvor Norge har vært nøytralt, innskrenket oss til å hevde 3 mil, idet vurderingen fra våre militære myndigheter har vært at vi ikke maktet å hevde et bredere territorialfarvann enn 3 mil. Vår 4 mils grense har hittil i dette århundre faktisk vært en fiskerigrense, og i kritiske situasjoner har vi falt tilbake på 3 mils grensen som territorialgrense. For tollformål og helseformål hevder vi andre grenser igjen. Vi hevder en 10 mils grense for tollformål. Det er altså i norsk praksis klar presedens for at vi hevder forskjellige grenser for sjøterritorium for forskjellige formål.

Vi har forelagt dette spørsmålet for Forsvarsdepartementet, som har innhentet uttalelse fra Marinens Overkommando. Marinens Overkommando sier at det for det tilfelle at vi skulle komme opp i en situasjon hvor Norge var nøytralt, mens der foregikk krig som kunne komme til å berøre våre kyster, ville det sannsynligvis

være en fordel å kunne hevde et 4 mils belte, hvis vi hadde evnen til det, men etter som vi nå, med det allianseforhold vi har etablert, må regne med at den situasjon er meget lite sannsynlig, tilsier ikke noen vesentlige forsvarsinteresser å holde på 4-mils-grensen.

Vi har forelagt spørsmålet også for de herværende medlemmer av Sjøgrenseutvalget. De fleste av medlemmene er i delegasjonen i Genève, og de har tiltrådt at vi skulle ta standpunktet 12 mils maksimalt for fiskeriformål, og avgi en deklarasjon om at vi under forutsetning av alminnelig enighet og ratifisering av konvensjonen ville endre vår egen territorialgrense til 3 mil. Også de hjemmeværende medlemmer av Sjøgrenseutvalget har tilrådd at vi tar dette standpunkt.

Nå har dette også en konstitusjonell side. Vår 4 mils grense har jo historisk hevd. Den er, slik vi nå hevder den, fastslått gjennom en kanselli-promemoria av 1812, og der må altså en lovendring til, hvis vi skulle ta det nevnte standpunkt og forutsetningene for det bli oppfylt. Og så er spørsmålet: Har vi i forhold til Grunnloven mulighet for å gå til en slik lovendring? Grunnlovens § 1 sier nemlig at Norge er et «udeleligt og uafhængeligt Rige.»

Vi har forelagt spørsmålet for Justisdepartementets lovavdeling og har fått følgende svar:

«Man antar at det konstitusjonelt ikke er noe til hinder for at Norge reduserer bredden av sine territorialfarvann mot det frie hav til 3 nautiske mil i forbindelse med en internasjonal avtale om alminnelig og like regulering av sjøterritoriernes utstrekning. Av hensyn til sjøgrensen mot Norges naboland bør det være et vilkår at disse stater slutter seg til konvensjonen.»

Tankegangen som ligger bak dette, er at det ikke kan være i strid med Grunnloven at vi avstår en del av norsk territorium til fordel for det frie hav, mens det derimot ville komme i konflikt med Grunnloven, hvis vi avstod territorium til fordel for en annen stat. Derfor dette ganske vesentlige forbeholdet at våre naboland slutter seg til en slik konvensjon. Jeg vil jo si at det er ikke noen særlig stor utsikt til at det vilkåret vil bli oppfylt. Sverige vil nok kunne akseptere å slutte seg til en konvensjon som setter en maksimalgrense på 3 mil for sjøterritoriet i snevreste forstand. Sovjet-Samveldet er der ingen indikasjoner på vil slutte seg til. Allikevel vil det ha sin betydning hvis vi – også med dette forbeholdet – kan si at under forutsetning av at man på den måten kan oppnå enighet i et så viktig spørsmål som dette, å sette en maksimalgrense for fiskerifarvann, er vi villige til å oppgi vår historisk anerkjente rett til å hevde en 4 mils territorialgrense til fordel for enighet om en territorialgrense på 3 sjømil.

Det delegasjonen ber om, og som altså både de herværende medlemmer av Sjøgrenseutvalget og Justisdepartementets lovavdeling har sagt seg enig i, er å få en instruks som går ut på følgende:

Delegasjonen kan, dersom den finner det nødvendig for å fremme vedtagelsen av en kompromissløsning som den for øvrig finner fullt akseptabel for de berørte norske interesser, stemme for en uniform territorialfarvannsbredde på 3 nautiske mil, med adgang for de enkelte stater til å etablere egne fiskerigrenser på

12 nautiske mil. Delegasjonen bes under en stemmeforklaring gjøre det klart at det er en hevdvunnen rett Norge er villig til å ofre for at konferansen skal nå enighet på området, samt å gi uttrykk for at stemmegivningen er betinget av at forslaget, dersom det blir vedtatt, blir innpasset i en konvensjon som blir tiltrådt av de viktigste sjøfarts- og fiskerinasjoner, og som blir tiltrådt av Norges naboland.

Formannen: Eg takkar utanriksministeren for utgreiinga, og eg vil gjerne høyre om fiskeriministeren har noko å legge til i denne samanhengen.

Hegna: Jeg vil gjerne først få spørre om det standpunkt at vi er villige til å oppgi vår hevdvunne rett på 4 mils grense, kan få noen betydning siden i forbindelse med andre spørsmål, for så vidt arbeidet på denne konferansen ikke skulle føre fram? Det kan det vel kanskje ikke, med de forbehold som er tatt?

Utenriksminister Lange: Nei, med de forbehold som er tatt, skulle det ikke være noen risiko for det.

Statsråd Lysø: I tilknytning til det som utenriksministeren allerede har fremholdt, vil jeg si at rent næringspolitisk er fiskerigrensespørsmålet et meget viktig spørsmål for våre fiskerier. Blant våre fiskere er det nå sterk stemning for at man bør komme fram til en utvidelse til 12 mil. Dette bygger på flere faktorer sett ut fra våre sesongfiskeriers interesser, og man mener at det totalt sett på lengre sikt vil være av stor betydning for Norge å få en utvidelse av fiskerifarvannet, og da helst til 12 mil.

Som kjent har vi en vesentlig belastning, særlig i de nordlige kystfarvann, med den stadig økende utenlandske trålerflåte som ligger i en så kort avstand fra kysten som 4 mil. Vi har eksempler på at det har avstedkommet mange fiskerimessige problemer, og problemene vil stadig øke etter hvert som trålerflåten øker. Vanskene har hittil først og fremst gjort seg gjeldende i de nordlige farvann, fra Andenesfeltet og nordover til Øst-Finnmark, men vi skal være oppmerksomme på at de i stadig sterkere grad vil gjøre seg gjeldende også i de vestlige kystfarvann. Jeg tenker her på farvannet utenfor Vestlandet, hvor sildefisket får en stadig økende deltakelse av bl.a. russiske fiskere som ligger like inn til 4 mils grensen. Med en 12 mils grense ville man oppnå mange fiskerimessige fordeler. Det ville gi økonomiske fordeler som jeg tror på lengre sikt ville ha den største betydning for de norske kystfiskerier.

Jeg er oppmerksom på at det er delte meninger blant fiskerne. De som representerer selfangsten og fisket på fjerne farvann, er betenkte ved en alminnelig utvidelse av fiskerifarvannet, fordi en utvidelse f.eks. ved Færøyane, ved Island, ved Grønland, og ved New Foundland når det gjelder selfangsten i noen grad vil innskrenke de muligheter havfiskerne nå har i disse farvann. Etter en beregning som våre fiskerieksperter og forskere har foretatt, vil imidlertid de fordelene vi vil oppnå for våre sesongfiskerier på kysten ved at en 12 mils grense blir gjort

gjeldende, være betydelig større enn de ulemper det vil medføre på de fjerne farvann.

Man må også tenke på den mulighet som utenriksministeren her har vært inne på, at man kanskje ikke kommer fram til noen enighet under denne konferanse. Jeg skulle anta at det ville være det verste som kunne hende, for da ville man sannsynligvis bli vitne til at enkelte stater utvidet sitt fiskerifarvann til en bredde av langt ut over 12 mil, noe som ville påføre vår hvalfangst og selfangst og våre fiskerier på fjerne farvann langt større ulemper enn om man kommer fram til enighet om en 12 mils grense. Hvis man ikke kommer til enighet på konferansen, vet vi at islendingene sannsynligvis vil gå til en utvidelse og sette fiskerigrensen på basis av kontinentalsokkelen. Dette ville jo bety langt større ulemper for oss. Det ville vel bety at deltakelse i sildefisket og torskefisket ved Island – hvor vi har store interesser – ville bli helt umuliggjort. En 12 mils grense vil ikke i så stor utstrekning skade oss, vi vil likevel da kunne drive fiske ved Island. Det samme gjør seg gjeldende for farvannet ved New Foundland.

Jeg vil derfor gjerne si at jeg tror det er riktig at vi går inn for den linje som vår delegasjon i Genève har antydnet. Jeg tror også at vi kanskje bør gi positivt uttrykk for det under de videre forhandlinger, og ikke stille oss for passive i denne saken. Det vil være av overordentlig stor betydning om vi ved en mer aktiv medvirken kan bidra til å løse dette spørsmålet på det grunnlag som utenriksministeren her har redegjort for.

Hareide: Det er, som fiskeriministeren var inne på, delte meninger her i landet om fiskerigrensespørsmålet. I all fall på våre kanter er det sterk motstand mot en utvidelse til 12 mil, for det ville – som fiskeriministeren har vært inne på – gå ut over fisket i fjerne farvann. Det har jo vist seg mer og mer at det er fisket i fjerne farvann som kan beskjeftige vår store havfiskeflåte i dag. Vi har ikke andre banker som vi kan sette vår lit til. Det er også fisket i fjerne farvann som skal kunne sette oss i stand til å beholde den plass vi har hatt som fiskerinasjon. Det blir sannelig ikke kystfisket og det fisket som foregår fra Nordland og oppover som vil utvikle seg slik at vi kan holde den plassen vi har hatt. Det er havfisket på gamle og nye banker i fjerne farvann som vi alene kan trygge oss til, og som vi har håp om at vi skal kunne holde og utvikle, slik at vi kan beskjeftige vår store moderne fiskeflåte og øke den, slik som tilfellet har vært i det siste. Skal vi konsentrere oss bare om de norske fiskebanker, blir det ikke rare greiene med norsk fiskeri. På grunn av dette er den overveiende del – kanskje ikke hundre prosent, men i all fall nokså nær hundre prosent – av havfiskeflåten og havfiskeinteressene sterkt interessert i at vi må kunne holde på den fiskerigrense som vi har hatt, for på den måten om mulig å få de andre nasjoner til ikke å forandre det som har vært.

Men det er klart at slik som det har utviklet seg, må en komme fram til en avgjørelse på denne konferansen. Det verste ville vel være at man gikk fra hverandre og det sto den enkelte fritt å utvide sine grenser. Da kunne de ødelegge for oss på den måten som vi har fått forståelse av her i dag. Så det gjelder å holde konferansen sammen inntil man kommer fram til et resultat. Det er klart at her må

man både hale og fire, så det er vanskelig å gi noe endelig råd, men i hvert fall de interessene jeg representerer, mener at her må vi hale inn så langt som det på noen måte er gjørlig, og bare fire når det er rene nøden som driver oss til det. Det er så pass store interesser hos oss som knytter seg til at disse nasjonene som vi nå har arbeidet sammen med på fiskeriområdet i alle år ikke forandrer sine grenser, at vi synes vi må gå så langt som mulig før vi gir etter her. Det gjelder som det har vært nevnt her, Island, det gjelder Shetland og Orknøyene, og det gjelder ikke minst naturligvis farvannene omkring Grønland og New Foundland. Det er jo der vi beskjeftiger vår mest moderne og største flåte, og vi i dag er totalt avhengige av disse havområdene. Skulle vi der få en grense på 12 mil – ja, da ville vi bli oppradd, da ville vi få problemer som ikke blir lette å løse.

Vatnaland: Det var i grunnen ei trist melding, synest eg, som utanriksministeren gav oss her ifrå den situasjonen som no er kommet opp i Genève. Som hr. Hareide alt har sagt, er det avgjort sterk motstand på Vestlandet mot ei 12-mils grense for fiskeria. Det er i hovudsaka Møre og Romsdal det gjeld, og Nord-Rogaland, og til dels Hordaland, som har dei største interessene av dei fiskeria hr. Hareide nemnte – på Island, New Foundland og Grønland.

Eg skjønna fiskeriministeren slik at ein hadde teki ei vurdering av kva ein vann og kva ein tapte ved å utvida fiskerigrensa til 12 mil, og at ein alt i alt vann meir for kystfiskeria ved å gå til ei 12-mils grense enn ved å halda på dei grensene som vert hevda i dag hos oss og av dei landa på oversjøisk område der vi er med i fiskeria. Eg er ikkje så sikker på at den vurderinga held stikk, for dei distrikt som i dag er så avhengige av det oversjøiske fisket, iser på Island, dei driv dette saman med kystfiskeria, og dei er avhengige av det oversjøiske fisket for å kunna halda fram med drifta på kysten. For båtane frå Nord-Rogaland, iser Karmøy og distrikta kring der, og Haugesund og Sør-Hordaland, kan ikkje få drifta på kysten vår til å løna seg utan at dei til visse tider, i sumarhalvåret, har andre fiskeri å falla tilbake på, på oversjøisk område. Eg er ikkje så sikker på korleis dei har vurdert dette i det reknestykket som fiskeriministeren nemnte var sett opp.

Dertil kjem òg eit anna spørsmål: Om vi med den lange kysten vi har, skulle få ei 12 mils fiskerigrense, er vi då i stand til og har vi råd til å hevda den grensa? Det er lite gagn i å få ei 12 mils grense for fiskeria, dersom vi ikkje kan hevda ho.

Eg er fullt klår over at vi her er komne opp i ein ytterst vanskeleg situasjon, og at det aller verste ville vera at det ikkje vart noko resultat av heile konferansen, at ein ikkje vart samd om nokon ting. Men likevel ville eg ha sagt dette, for anten det eine eller det andre vert resultatet her, ser eg helst mørkt på situasjonen. Det vil verta ei ytterlegare svekking av fiskeria våre og det næringsgrunnlaget det representerar, i alle høve på kysten på Vestlandet. Eg er også mykje betenkt når det gjeld det konstitusjonelle spørsmålet som utanriksministeren var inne på. Det er kanskje ikkje det minst vanskelege når det kjem til stykket.

Wikborg: Det rent faktiske materiale som foreligger, kjenner jo ikke vi. Jeg har vanskelig for å tro at det kan foreligge noe statistisk belegg for at det ikke vil

skade oss noe nevneverdig om de landene hvor vi tradisjonelt fisker utenfor grensene, utvider til 12 mil. Det skulle være interessant om der virkelig forelå et statistisk materiale som kunne belyse det spørsmålet.

Med hensyn til selve problemet – jeg satt med i FN's 6. komite, da man drøftet Folkerettskommisjonens forslag til nye fiskeri- og territorialgrenser – fikk jeg en sterk følelse av at der hersker kaotiske tilstander og en veldig grådighet. Jeg har hele tiden vært redd for at denne konferansen ville ende negativt, og at vi ville komme opp i et rent kaos.

Det er en del nye problemer som melder seg, bl.a. dette som Island er inne på, at de vil legge kontinentalsokkelen til grunn. Men det finnes der overhodet ikke folkerettslig belegg for. Skulle de forsøke det, må vi protestere med alle midler og eventuelt gå til Haag, for dette med kontinentalsokkelen er en hel nyskaping i folkeretten, og tar bare sikte på selve bunden og det som er fast i bunden, og har aldri tidligere vært hevdet av noen, så vidt jeg vet, som grunnlag for at også den fisk som svømmer i vannet over bunden skulle tilhøre kystlandet. Så der tror jeg ikke Island kommer frem.

Det som naturligvis er det farlige, er om alle de kystlandene hvor vi har interesser, skulle innføre 12 mil, og vi skulle bli hengende ved 4 mil. Da ville vi sitte nydelig i det. Men vi kan ikke komme frem til en internasjonal ordning hvis alle vil holde fast på de standpunkter de har hatt tidligere. Da kommer vi ingen vei, og da blir det siste verre enn det første. Disse 200 milene som de hevder nede i Syd-Amerika, kan nok kanskje komme til å vise seg å være smittsomme.

Jeg er redd for at den eneste praktiske mulighet er at vi får et flertallsvedtak om at 12 mil skal være maksimum. Blant annet er Sovjets holdning slik at det er det eneste tenkelige resultat, for Sovjet vil aldri redusere noe av sitt. Jeg er derfor redd for at som situasjonen ligger an, må vi sluke de 12 mil for ikke å få noe som er verre.

Med hensyn til å oppgi den ene milen som vi har holdt på, oppgir vi territorialt sett i virkeligheten ingenting, fordi vi aldri har hevdet den, vi har aldri forsøkt å gjøre den gjeldende da det virkelig gjaldt.

Det konstitusjonelle spørsmål er altfor vrient til at man kan gjøre seg opp en mening om det på stående fot, men jeg synes nok at den løsning Justisdepartementet er inne på, kan ha meget for seg. Én ting er det sammen med andre å gi opp noe til fordel for det store fellesskap, og noe helt annet er det å gi opp til fordel for et annet land. Jeg tror som sagt at det kan ha meget for seg, uten at det er mulig for meg i øyeblikket å si noe mer om det enn akkurat det.

Så konklusjonen for mitt vedkommende blir at jeg så nødig jeg vil, tror at jeg er nødt til å si at hvis vi ikke kan få denne konferansen til å samle seg om 12 mil, kommer vi opp i tilstander som vil stille oss i en enda uheldigere situasjon.

Røiseland: Eg vil gjerne koma med eit par merknader før eg gjev ordet til utanriksministeren.

Det er vel så at det er nokså viktig for oss at denne konferansen kjem fram til eit skikkeleg resultat. Når det no er spørsmål om å gje opp ei mil av vårt

territorialfarvann, er det som hr. Wikborg sa, ikkje lett å ta stilling til det slik på ståande fot, endå om eg har eit visst inntrykk av at Utanriksdepartementet har prøvd å drøfta alle dei sider som det kan bli spørsmål om. Det kan gjerne vera at den utvegen som departementet peikar på, er fornuftig, fordi at den på sett og vis vil leggja ansvaret på Sovjet, dersom konferansen bryt saman, men eg er ikkje riktig klår over kva det praktiske resultat blir om vi fylgjer den lina som her er lagd opp av Utanriksdepartementet, og Sovjet så seier nei, slik som vi altså reknar med. Vi seier då i Genève at vi kan gå med på det kanadiske framlegget, rett nok under føresetnad av at våre naboar går med på ei territorialgrense på 3 mil. Konferansen blir samd om det, og det eine landet etter det andre ratifiserar så denne avtalen. Sovjet gjer det ikkje, vi gjer det heller ikkje – kva så? Ramlar så det heile, eller kva stode kjem vi i då? Det synest eg er nokså vanskeleg å bli klår over. Og det er ein situasjon som vi må rekna med, at vi kan koma opp i, det er slett ikkje utenkjeleg, og kva blir då fylgjen?

Utenriksminister Lange: For å ta det siste først, så uttrykte jeg meg kanskje i tilslutning til brevet fra Justisdepartementet litt for absolutt. Jeg skal lese opp igjen mer utførlig det som sies fra Justisdepartementet:

«Av hensyn til sjøgrensen mot Norges naboland bør det være et vilkår at disse stater slutter seg til konvensjonen.»

Der stoppet jeg sist. Men der er en setning til som anviser en mulig vei ut av det dilemma som formannen her er inne på:

«I all fall må vilkåret være at ingen fremmed stat legger under sitt herredømme noen del av det sjøterritorium som Norge oppgir, bortsett fra mulige overenskomster om mindre vesentlige grensereguleringer.»

Justisdepartementet anviser altså der den utveien av hvis Sovjet-Samveldet, som sannsynlig er, ikke ratifiserer denne konvensjonen, kan man før Norge eventuelt ratifiserer den, gå til forhandling med Sovjet-Samveldet om at den sjøgrense som nå er avtalt på grunnlag av Sovjets 12 mil og Norges 4 mil, blir stående ved lag, og at innskrenkningen fra 4 til 3 mil for territorialgrensen ikke blir til fordel for Sovjet, men til fordel for det frie hav.

Ellers ba jeg om ordet for å si at problemstillingen på konferansen er enten et maksimum på 12 mil for fiskeriformål, eller ikke noe resultat, med de følger som det vil få. Alt tyder på at da vil Danmark for Færøyenes og Grønlands vedkommende, Island for sitt vedkommende, Canada for sitt vedkommende – og det berører New Foundland-fisket og selfangsten – alle gå til å proklamere 12 mil eller mer, og risikoen for mer gjelder særlig Island. Det er riktig nok at da vil alle de store sjøfartsnasjoner protestere, og vi må protestere med dem hvis de går ut over 12 mil, men jeg tror de allikevel vil prøve å hevde det, og vi vil i alle fall få en vanskelig konfliktsituasjon der. Derfor er det en klar norsk interesse, uansett meningsforskjellen mellom kystfiske og fiske i fjerne farvann, at vi i hvert fall gjør hva vi kan for å få et maksimum på 12 mil for fiskeriformål. Ved å ta det standpunktet, binder vi oss jo ikke juridisk til selv å gå til utvidelse til 12 mil. Vi sier at det blir adgang til for fiskeriformål å gå inntil 12 mil, det er det

konvensjonens forslag går ut på. Vi står fremdeles fritt juridisk til å si at for vår del hevder vi en fiskerigrense på 4 mil heretter som hittil, men vi er villige til for sjøterritoriet å yte det offer for å nå et resultat at vi ikke vil hevde mer enn 3 mil under den forutsetning at det vi oppgir der blir fritt hav og ikke blir noe annet lands territorium.

En annen sak er at selvfølgelig vil da spørsmålet om vår egen fiskerigrensepolitikk melde seg som et politisk spørsmål her med full tyngde, hvis de andre landene utenfor hvis kyster vi driver havfiske, går til å proklamere 12 mil. Da vil argumentene for at vi skal følge opp bli meget sterke. Men dette er i hvert fall en etappe for seg, og vi er ikke bundet overfor noen til selv å gå til 12 mils grense om vi medvirker til at det blir en konvensjon som setter 12 mil som maksimumsgrense – altså inntil 12 mil. Derfor har jeg vurdert det slik at spørsmålet om vår egen fiskerigrense får vi ta som en separat diskusjon når vi ser hva resultatet av konferansen blir.

Det ligger nå slik an med konferansens arbeidsplan at dette spørsmålet kommer opp igjen i neste uke. Så mandag eller tirsdag til uken vil det i tilfelle bli aktuelt for den norske delegasjon å avgi sin erklæring – at den er villig til å stemme *for*, og at den er villig til under de forutsetninger som jeg har nevnt, å foreslå at vi skal gå til å innskrenke fra 4 til 3 mil når det gjelder vårt territorialfarvann. En annen sak er at det er meget tvilsomt om det allikevel blir noe resultat. De har altså nå tatt en pause i forhandlingene der nede på 4-5 dager for å forsøke å oppnå et kompromiss på dette grunnlag, men om det blir det nødvendige 2/3 flertall av de flere og åtti landene som er der, er helt på det uvisse. Den siste rapporten vi har fra vår delegasjon er meget pessimistisk, men delegasjonens vurdering er altså den at det er en klar norsk interesse å gjøre det lille vi kan for å bidra til at det kan bli et resultat i det hele tatt.

Statsråd Lysø: Det gjelder statistikken over fangstmengden i kystfarvann og på fjerne farvann. Der viser jeg til den utredning som er gitt av vår vitenskapelige konsulent, dr. Rasmussen, som har utarbeidet en utførlig rapport og oversikt over dette, bygd på de fangstresultater man har hatt gjennom en del år fram til nå. Selvsagt er det ikke mulig å si noe om, og han er heller ikke kommet inn på, hvordan det kan bli fremover, f.eks. hvis kystfisket stadig svikter. De problemene har vi ikke berørt. Men oversikten er altså satt opp på grunnlag av de faktiske fangstresultater som har foreligget gjennom en del år.

Jeg vil bare med et par ord nevne at Fiskeridepartementets standpunkt har vært meget forsiktig i dette spørsmål. Vi har ikke absolutt gått inn for 12-mils grense i vår tilråding til Utenriksdepartementet før konferansen tok til, men ment at vi skulle stille oss avventende. Men på bakgrunn av den utvikling som nå har funnet sted, mener vi at vi bør medvirke til en begrensning av fiskerigrensen til maksimum 12 mil. På det grunnlag er det vi mener at vi bør gå inn for den linje som her er referert av utenriksministeren.

Hareide: Det gjaldt disse beregningene som fiskeriministeren og også hr. Vatnaland var inne på. Man har jo der forsøkt å regne seg til i prosenter hva vi vinner eller hva vi taper på de forskjellige fiskebanker ved en utvidelse av fiskerigrensen. Det vet vi jo er svært vanskelig å regne seg frem til, så de tall og den statistikk som foreligger og det som er offentliggjort i pressen om disse ting, er umåtelig lite å holde seg til. Jeg tror at vi som driver på det praktiske felt her, har bedre kjennskap til dette og forstår betydningen av det bedre ved bare rent praktisk å se på det ut fra den erfaring vi har på de forskjellige felter, så den enkelte gjør seg opp en mening uavhengig av disse beregninger, som jeg synes er svært luftige og lite å holde seg til.

Fung. formann: Fleire har ikkje bedi om ordet, og utanriksministeren har jo no fått sin reaksjon frå komiteen på det spørsmålet han reiste.

Møtet hevet.